

מושג **הסכם מדף**

הגדרה¹

'הסכם מדף' הוא הסכם אשר משמעותו היא סמלית ויישומו יידחה.

רקע

המונח 'הסכם מדף' מגיע מעולם העסקים. בהקשר המדיני, תכולתו והיקפו של 'הסכם מדף' יכולים להשתנות בהתאם לנסיבות. כך למשל, 'הסכם מדף' בין ישראל והפלסטינים יכול להיות הסכם עקרונות מלא², כללי או מפורט.

יש מספר סיבות להגיע להסכם מדף כגון:

- **תמריץ להתקדמות מדינית (אמיתית) – הנושאים ונותנים על 'הסכם מדף' אינם נציגים רשמיים של הצדדים המעורבים בסכסוך.** משמעות החתימה על ההסכם היא בעיקרה סמלית/הצהרתית ותכליתה להמריץ את הנציגים הרשמיים, בעלי היכולת או הסמכות לחתור להסכם רשמי. כך לדוגמה, יש הטוענים ש'תכנית ההתנתקות' מעזה נולדה בין השאר לאחר יוזמת ז'נבה³ החוץ-ממסדית.⁴
 - **'מודל להסכם' – הצגת מודל להסכם קבע אשר עשוי לשמש מודל למערכת הפוליטית.** כך למשל, לאחרונה התפרסם⁵ כי לשכת ראש הממשלה גילתה עניין מחודש ב**מסמך ביילין – אבו-מאזן** (10/95)⁶ להסדר קבע, אשר גובש עוד בשנת 1995.
 - **'הצהרת כוונות' ו'יצירת מראית עין' של התקדמות מדינית – המנהיגים הישראלים והפלסטינים עשויים להגיע למסקנה שיישום של הסכם מדיני אינו אפשרי או רצוי בעת הנוכחית.** לכן, הסכם מדף עשוי להיות בחזקת הצהרת כוונת או יצירת מראית עין של אופק מדיני, מתוך תקווה שבעתיד התנאים המדיניים-פוליטיים יבשילו להגעה להסכם אמיתי.
- האפשרות להגיע להסכם מדף עלתה מספר פעמים לאחרונה – לפי אחת ההצעות⁷, ישראל תוכל לחתום על הסכם קבע עם הפלסטינים שלא על מנת ליישמו, כדי לחזק את המתונים הפלסטינים וליצור אופק מדיני.

סוף.

1 תודות – מכון ראות מודה לעו"ד מוטי קריסטל על תרומתו למסמך זה. עם זאת, תוכנו של מסמך זה הוא על דעת מכון ראות ובאחריות בלבד.

2 בהקשר זה, הסכם עקרונות מלא מציע פתרון לכל הסוגיות התלויות ועומדות בין ישראל לפלסטינים; סוגיות אלו כוללות בין השאר את מעמדה של ירושלים, סוגיית הפליטים וגבולות הקבע של המדינה הפלסטינית העתידית.

3 יוזמת ז'נבה היא הצעה חוץ-ממשלתית להסכם קבע, אשר נולדה על רקע הקיפאון בתהליך המדיני בין השנים 2000-2003. היוזמה מציעה פתרונות לסוגיות התלויות ועומדות ובהן סוגיית ירושלים, הפליטים הפלסטינים וגבולות הקבע.

4 לראיון של ארי שביט עם דב וייסגלס, לחצו כאן; בנוסף, ר' צור נדיה, האיש שהתיר את הרצועה, צבעונים, 2006, עמ' 120-121.

5 ר' רביד ברק, יששכרוף אבי ואלוף בן, הארץ, 11/9/07.

6 מסמך ביילין- אבו-מאזן (10/95) הוא יוזמה פוליטית בלתי רשמית אשר נוסחה בידי פלסטינים וישראלים המשרטטת מסגרת להסכם קבע כולל בין ישראל לפלסטינים.

7 ר' רביד ברק ואלוף בן, הארץ, 25/07/07.